

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/135/2024
Identifikačné číslo spisu:	8611206915
Dátum vydania rozhodnutia:	30.10.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Mária Trubanová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8611206915.5

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Trubanovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Viery Nevedelovej a JUDr. Aleny Adamcovej, v spore žalobcov: 1/ X. S., bývajúcí v Q., 2/ H. S., bývajúca v V., obaja zast. advokátom JUDr. Jozefom Tarabčákom, so sídlom v Prešove, Hlavná 13, proti žalovanému: SLOVENSKÝ VODOHOSPODÁRSKY PODNIK, štátny podnik, so sídlom v Bratislave - mestská časť Ružinov, Karloveská 2, IČO: 36 022 047, o náhradu škody s prísl., pôvodne vedenom na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 5C/113/2011, o dovolaní žalobcov 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 16. apríla 2024 sp. zn. 2Co/50/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Svidník (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) medzitýmnym rozsudkom (prvým v poradí) z 23. mája 2012 č. k. 5C/113/2011-63 určil, že nárok žalobcov na náhradu škody je dôvodný. Z vykonaného dokazovania mal súd preukázané, že dňa 3. júna 2010 došlo k pretrhnutiu ochrannej hrádze a zaplaveniu areálu bývalých Kožiarskych závodov vo vlastníctve žalobcov v Giraltovciach. Súd konštatoval vznik škodovej udalosti v dôsledku zaplavenia areálu Kožiarskych závodov. Žalovaný mal vedomosť o tom, že existujúca hrádza je nedostatočná, pretože podľa Sprievodnej správy (č. 1. 14 spisu) hlavným cieľom a účelom stavby je riešiť protipovodňovú ochranu územia, pričom ochrana bude realizovaná pobrežným betónovým múrikom. Žalovaný porušil svoju povinnosť podľa § 48 ods. 3 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) (ďalej len „Zákon o vodách“ alebo „vodný zákon“) a podľa § 415 Občianskeho zákonníka zák. č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“), preto zodpovedá za škodu podľa § 420 ods. 1 a § 420a ods. 1, 2 OZ.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom (prvým v poradí) z 28. mája 2013 č. k. 12Co/62/2012-86 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu zamietol pre jej nedôvodnosť.

2.1. Odvolací súd poukázal na všeobecne známu skutočnosť, že v máji a júni 2010 boli dlhodobé mesačné zrážky, ktoré spôsobili zvýšené hladiny vodných tokov na území celej Slovenskej republiky. Pretrhnutie hrádze dňa 4. júna 2010 je chápané ako mimoriadna udalosť. V konaní nebolo preukázané, aby žalovaný určitým konaním zapríčinil vznik škody na majetku žalobcov, pričom prevádzkovú činnosť žalobcovia vyvodzovali len z popisu predmetu činnosti žalovaného vymedzenom v predmete činnosti v obchodnom registri. Žalovaný ako správca vodného toku je zodpovedný za vykonávanie zabezpečovacích prác na ochranu pred nepriaznivými účinkami vôd na vodných tokoch a vodohospodárskych dielach, ale táto zodpovednosť je stále limitovaná nepredvídanými udalosťami charakterizovanými ako vis major, keďže správca vodného toku nezodpovedá za škodu spôsobenú mimoriadnou udalosťou a škody vzniknuté užívaním vodných tokov (§ 49 ods. 5 vodného zákona). Z hľadiska náhodnosti mimoriadnych udalostí nie je možné vyvodzovať absolútnu zodpovednosť s poukazom na porušenie prevenčnej povinnosti podľa § 415 OZ, resp. vyvodzovať zodpovednosť za škodu podľa § 420a ods. 1, 2 OZ, že škoda bola spôsobená prevádzkovou činnosťou, v danom prípade prevádzkovou činnosťou žalovaného. Aj keď žalobcovia vymedzili zodpovednosť žalovaného jeho prevádzkovou činnosťou, skôr mysleli jeho nečinnosť a nedostatočnú prípravu na mimoriadne udalosti. Škoda na majetku žalobcov bola spôsobená neodvratiteľnou udalosťou prírodnými živlami, dažďom a následným preliatím koryta Tople. Išlo o taký stav, kde subjekt vykonávajúci prevádzkovú činnosť nemohol zabrániť vzniku škody pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré bolo možné od neho objektívne požadovať. Aj keď zodpovednosť žalovaného má objektívny charakter, došlo k živeľnej pohrome, ktorej rozsah a dôsledky nemohol žalovaný už objektívne zvládnuť. Nie je možné vyvodzovať zodpovednosť za škodu, ktorá nastala na majetku žalobcov. Škoda nebola spôsobená prevádzkovou činnosťou žalovaného (§ 420a ods. 1 OZ). Škoda bola spôsobená neodvratnou udalosťou nemajúcou pôvod v prevádzke, či konaní žalovaného (§ 420a ods. 3 OZ).

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) na dovolanie žalobcov I/ a 2/ uznesením z 24. februára 2016 sp. zn. 5Cdo/32/2014 zrušil rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3.1. V odôvodnení uviedol, že odvolací súd ako príčinu pretrhnutia hrádze označil mimoriadnu udalosť v zmysle § 49 ods. 5 vodného zákona, a potom celkom nesprávne aplikoval na vec liberačný dôvod v zmysle § 420a ods. 3 OZ, ktorý môže prichádzať v úvahu len vtedy, ak súd dospeje k záveru, že škoda bola spôsobená prevádzkovou činnosťou. Odvolací súd svoj právny záver o existencii mimoriadnej udalosti vylučujúcej zodpovednosť žalovaného za škodu neoprel o skutkové zistenia vyplývajúce z vykonaného dokazovania a ani o znenie príslušných zákonných ustanovení. Odvolací súd konštatoval, že škoda bola spôsobená ako následok mimoriadnej udalosti, avšak už nevenoval pozornosť samotnému pojmu „mimoriadna udalosť“, ktorý OZ nepozná. Tento pojem vyplýva práve z citovaného ustanovenia vodného zákona (poznámka č. 60 odkazujúca na ustanovenie § 3 ods. 2 zákona č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva). Jeho obsah je potrebné konkrétne, v súlade so zákonnými podmienkami vymedziť a vyhodnotiť, s poukazom na skutkové zistenia do príslušného právneho záveru s citáciou aplikovaných právnych predpisov. Nie je postačujúce, ak sa odvolací súd v tomto smere obmedzil na konštatovanie o skutočnostiach všeobecne známych a na vyjadrenie žalovaného, pretože pojem mimoriadnej udalosti je v zákone presne špecifikovaný a má svoje znaky, t. j. nie každá udalosť je zákonom považovaná za mimoriadnu udalosť. Mimoriadna udalosť ako záver musí vyplývať zo skutkových zistení a korešpondovať s právnym vymedzením tohto pojmu v zmysle § 3 ods. 2 zákona č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva.

4. Krajský súd uznesením z 29. marca 2017 č. k. 12Co/60/2016-147 zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení poukázal na závery uznesenia najvyššieho súdu upriamujúce pozornosť na to, že nebolo vykonané dokazovanie na existenciu mimoriadnych udalostí s vylúčením zodpovednosti žalovaného za škodu v zmysle § 49 ods. 5 vodného zákona, pričom definícia mimoriadnej udalosti vyplýva z § 3 ods. 2 zákona č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva. Aj keď podľa názoru odvolacieho súdu povodne v máji a júni 2010 sú určitou notoriou, dovolací súd ale zdôraznil potrebu vykonania dokazovania o existencii mimoriadnej udalosti na prietoku rieky Topľa, kde súdom prvej inštancie nebolo vykonané žiadne dokazovanie. Najvyšší súd v tejto veci poukázal na to, že zodpovednosť správcu vodného toku nie je absolútna, pričom správca zodpovedá len za existenciu status quo, pričom zatiaľ nebolo preukázané, či tvrdené zanedbanie prevenčnej povinnosti zo strany žalovaného viedlo k pretrhnutiu hrádze ako takej, resp. že k pretrhnutiu navýšenej hrádze na rieke Topľa

by došlo tak či tak z hľadiska mimoriadnych udalostí, za ktorých by sa žalovaný zbavil zodpovednosti v zmysle § 49 ods. 5 vodného zákona, že správca vodného toku nezodpovedá za škody spôsobené mimoriadnou udalosťou a škody vzniknuté užívaním vodných tokov. Okresný súd nedostatočne vykonal dokazovanie na mimoriadne okolnosti vzniknuté dňa 3. júna 2010, konštatovanie porušenia správcu vodných tokov v zmysle § 48 ods. 3 vodného zákona, nie je presne zistené, či došlo k pretrhnutiu hrádze alebo k pretrhnutiu navýšenej hrádze, resp. k prelitiu, za čo by prípadne neniesol zodpovednosť žalovaný aj pri porušení svojej prevenčnej povinnosti (viď oznámenie Mesta Gíraltovce na č. I. 50 spisu, Súhrnnej správy o priebehu povodní Mesta Gíraltovce na č. I. 52 spisu, či správy Obvodného úradu životného prostredia na č. I. 54 spisu).

5. Okresný súd rozsudkom (druhým v poradí) z 24. novembra 2017 č. k. 5C/113/2011-170 určil, že nárok na náhradu škody je dôvodný. Kľúčovou podľa súdu prvej inštancie bola odpoveď na otázku, či žalovaný porušil svoje povinnosti, ktoré mu vyplývajú z § 48 ods. 3 vodného zákona, či existujú liberačné dôvody, ktoré by znamenali, že zodpovednosť žalovaného nie je daná, ktorá strana má dôkaznú povinnosť na preukázanie porušenia povinnosti, resp. ich nesplnenie, a ktorá strana má dôkaznú povinnosť na existenciu liberačných dôvodov. V predmetnej veci také dôkazy, ktoré by súd mohol aj sám vykonať, neexistujú. To znamená, že dôkazy preukazujúce liberáciu žalovaného alebo vylučujúce zodpovednosť, bol žalovaný povinný sám navrhnúť aj preukázať. Žalovaný neoznámil žiadne dôkazy, ani nepreukazoval existenciu liberačných dôvodov. Tvrdil, že medzi stranami neexistuje žiaden právny vzťah, že nie je vlastníkom hrádze a správa vodných tokov ako verejnoprospešná činnosť nie je povinnosťou žalovaného, a že hrádza bola dimenzovaná na povodňové prietoky v čase výstavby a vzhľadom na zmenu hydrologických pomerov vyplynula potreba realizácie protipovodňových opatrení. Na svoje tvrdenia však neuviedol žiadne dôkazy. Súd prvej inštancie teda ustálil, že žalovaný ako správca vodného toku si neplnil svoje povinnosti podľa § 48 ods. 3, 4 vodného zákona udržiavať koryto v stave, ktorý zabezpečuje ich prirodzenú a projektovanú prietoknosť a hĺbku, udržiavať alebo odstraňovať brehové porasty tak, aby sa nestali prekážkou odtoku, udržiavať a čistiť koryto, čo je nevyhnutné na zabezpečenie plynulého odtoku, zabezpečovať potrebnú úpravu vodných tokov, pretože stav, aký bol v roku 2009 a zrejme aj pred spracovaním projektovej dokumentácie, pretrval aj v roku 2010, keďže v koryte boli stále stromy a svah hrádze bol erodovaný. Žalovaný ani netvrdil, že urobil nejaké opatrenia od roku 2009 na jeho nápravu. Práve tento stav je hlavnou príčinou toho, že došlo k vybreženiu vody z dôvodu pretrhnutia hrádze. Príčinou pretrhnutia boli stromy v toku rieky, ktoré bránili plynulému prietoku a usmerneniu prietoku na hrádu došlo k jej pretrhnutiu. Ak by stromy neboli v koryte, prietok a odtok by bol plynulý a nedošlo by k pretrhnutiu hrádze. To, či príčinou pretrhnutia boli iné okolnosti, resp. či by k pretrhnutiu hrádze došlo aj v prípade, že by si žalovaný plnil svoje povinnosti, mal preukázať žalovaný. Žalovaný voči príčinám, ktoré spôsobili vznik škody v podstate ani nenamietal, preto je potrebné toto v zmysle § 151 Civilného sporového poriadku zák. č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) považovať za nesporné. Žalovaný nepreukazoval ani liberačné dôvody, ktoré by mohli spôsobiť zánik jeho zodpovednosti. Zodpovednosť žalovaného je teda daná podľa § 420 OZ za nesplnenie povinností podľa § 48 ods. 3, 4 vodného zákona, ale aj za nesplnenie prevenčnej povinnosti podľa § 415 OZ.

6. Krajský súd na odvolanie žalovaného rozsudkom (druhým v poradí) zo 17. júla 2019 č. k. 2Co/36/2018-197 rozsudok súdu prvej inštancie v zmysle § 388 CSP zmenil tak, že žalobu zamietol a stranám náhradu trov konania nepriznal.

6.1. Dôvodil, že z listinných dôkazov nemožno bez ďalšieho dospieť k záveru, že žalovaný pri správe vodného toku rieky Topľa porušil povinnosti plynúce z citovaného ustanovenia § 48 ods. 3 vtedy platného Zákona o vodách, a že by z tohto dôvodu mal zodpovedať za vzniknutú škodu v dôsledku zaplavenia areálu bývalých Kožiarskych závodov, teraz vo vlastníctve žalobcov, pri povodniach v mesiaci jún 2010. Povinnosťou žalovaného bolo zabezpečovať existujúcu protipovodňovú ochranu v takom režime, aby bola funkčná a spôsobilá zabrániť vzniku povodní, avšak nie akýchkoľvek, ale len takých, na ktorých rozsah bola projektovaná. Správca vodného toku teda zodpovedá len za existujúci „status quo“, je ale jeho povinnosťou pravidelné vyhodnocovanie stavu vodných koryt a oznamovanie závažných nedostatkov, ktoré zistí.

6.2. Žalovaný v priebehu celého konania popieral skutkové tvrdenia žalobcov a už vôbec nemožno prisvedčiť záveru súdu prvej inštancie, zistenému z výpovede žalobcov a svedka S., že príčinou pretrhnutia hrádze boli neodstránené stromy v koryte rieky, ktoré bránili plynulému prietoku vody. O

vzťah príčinnej súvislosti ide vtedy, ak je medzi preukázaným protiprávnym konaním a vznikom škody vzťah príčiny a následku. Ak bola príčinou vzniku škody iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nevznikne. Táto otázka je riešená vždy v konkrétnych súvislostiach, rozhodujúca je iba vecná súvislosť príčiny a následku (3Cdo/130/2010). Tento názor žalobcov v konaní nebol podporený žiadnym odborným vyjadrením, či posudkom potvrdzujúcim práve túto príčinu pretrhnutia hrádze (bez zohľadnenia napr. vtedajších hydrologických pomerov), ktorú si súd prvej inštancie bez ďalšieho osvojil. Podstatným pre prejednávanú vec ďalej bolo vyporiadať sa s námietkou žalovaného poukazujúceho na nevyhnutnosť aplikácie § 49 ods. 5 Zákona o vodách, ktorý ako lex specialis vylučuje zodpovednosť za škodu a zbavuje správcu vodného toku zodpovednosti za škodu, ktorá nastala ako dôsledok mimoriadnej udalosti alebo užívania vodného toku. Vodné toky sú prírodné živly, ktoré nikdy nebudú podliehať absolútnej ľudskej kontrole, nie je vždy v ľudských silách ich pôsobenie predvídať a zabrániť pôsobeniu ničivej sily prírody. Z toho dôvodu nemožno ani založiť absolútnu zodpovednosť, či už štátu alebo správcu vodného toku, za škody vymykajúce sa rámcu ich objektívnych, faktických možností.

6.3. Odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie z oboznámených listinných dôkazov na pojednávaní 4. apríla 2012 (č. l. 57 a nasl.) a 28. mája 2013 dokumentujúcich stav mimoriadnej situácie v Meste Gíraltove v mesiaci jún 2010 dospel k nesprávnemu právnemu záveru o nepreukázaní predpokladov vylučujúcich zodpovednosť žalovaného podľa spomínaného ustanovenia § 49 ods. 5 Zákona o vodách. Žalovaný zodpovedá za stav ochrannej hrádze v dimenziách jej pôvodného projektu, úprava ktorej predovšetkým vplyvom klimatických zmien bola plánovaná a aj následne zrealizovaná v zmysle úloh uložených ministrovi životného prostredia, v časovom úseku po júni 2010. Preukázané okolnosti mimoriadnej udalosti, ktorá nastala v dňoch 2. až 4. júna 2010 a mala za následok vyhlásenie mimoriadnej situácie v dôsledku III. stupňa povodňovej aktivity na rieke Topľa, zároveň vylučujú zodpovednosť žalovaného za takto spôsobené škody podľa § 49 ods. 5 Zákona o vodách. Nesprávne právne posúdenie veci v otázke zodpovednosti žalovaného ako jedného z predpokladu dôvodnosti nároku žalobcov na náhradu škody je odvolacím dôvodom vyplývajúcim z ustanovenia § 365 ods. 1 písm. h) CSP. O trovách celého konania strán sporu bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 257 CSP.

7. Najvyšší súd na dovolanie žalobcov I/ a 2/ uznesením z 29. júna 2022 sp. zn. 3Cdo/250/2019 zrušil rozsudok Krajského súdu v Prešove zo 17. júla 2019 sp. zn. 2Co/36/2018 a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu zistenej zmatčej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP a nesprávneho procesného postupu odvolacieho súdu v súvislosti s porušením § 382 a nasl. CSP.

8. Krajský súd na odvolanie žalovaného rozsudkom (tretím v poradí) zo 16. apríla 2024 č. k. 2Co/50/2022-274 rozsudok súdu prvej inštancie v zmysle § 388 CSP zmenil tak, že žalobu zamietol a stranám náhradu trov konania nepriznal.

8.1. Podľa pokynov dovolacieho súdu odvolací súd na pojednávaní konanom dňa 16. apríla 2024 postupom podľa § 382 CSP umožnil zástupcom strán vyjadriť sa k možnému použitiu § 49 ods. 5 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení platnom k 4. júnu 2010 v spojení s § 3 ods. 1, 2 zákona č. 42/1994 Z. z. v znení platnom k 4. júnu 2010 a § 11 ods. 1 a 6 zákona č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami v znení platnom k 4. júnu 2010.

8.2. Odvolací súd konštatoval, že žalovaný od začiatku tohto konania popieral porušenie jemu určených povinností v súvislosti so správou vodného toku rieky Topľa a navyše v tejto súvislosti poukazoval aj na to, že jeho zodpovednosť nemôže byť aj s odkazom na spomínané ustanovenie § 49 ods. 5 zákona č. 364/2004 Z. z. (č. l. 30). Podľa odvolacieho súdu nebolo možné prisvedčiť záveru súdu prvej inštancie, že z výpovedí žalobcov a svedka S. bolo zistené, že príčinou pretrhnutia hrádze sa stali neodstránené stromy (dva kusy topoľov) v koryte rieky, ktoré bránili plynulému prietoku vody. O vzťah príčinnej súvislosti ide vtedy, ak je medzi preukázaným protiprávnym konaním a vznikom škody vzťah príčiny a následku. Ak bola príčinou vzniku škody iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nevznikne, ide o otázku riešenú v konkrétnych súvislostiach. Názor žalobcov nebol z ich strany podporený žiadnym odborným vyjadrením, či odborným posudkom potvrdzujúcim práve túto príčinu pretrhnutia hrádze (bez zohľadnenia napr. vtedajších hydrologických pomerov) a súd prvej inštancie si ho bez ďalšieho nesprávne osvojil. Odvolací súd vyvodil, že v konaní nebolo preukázané konkrétne protiprávne konanie zo strany žalovaného, v príčinnej súvislosti ktorého malo dôjsť k spôsobenej tvrdenej škode na majetku žalobcov I/ a 2/.

8.3. Odvolací súd zdôraznil, že kompetencia vo vzťahu k vyhláseniu a odvolaniu mimoriadnej situácie

ako následku pôsobenia mimoriadnej udalosti bola zákonom č. 42/1994 Z. z. v znení platnom k 4. júnu 2010 zverená obvodnému úradu v sídle kraja (§ 13 ods. 2 citovaného zákona), obvodnému úradu v jeho územnom obvode (§ 14 ods. 5 citovaného zákona), ako aj príslušnej obci (§ 15 ods. 1 písm. j) citovaného zákona), ktorej štatutárnym orgánom je starosta (§ 13 zákona č. 369/1990 Z. z.), resp. primátor (§ 24 zákona č. 369/1990 Z. z.).

8.4. Odvolací súd na základe predložených listinných dôkazov nemal žiadne pochybnosti o tom, že v Meste Giraltovce v súvislosti s povodňovou aktivitou rieky Topľa skutočne došlo k vyhláseniu mimoriadnej situácie tak, ako to predpokladá § 3 a nasledujúce zákona č. 42/1994 Z. z. v znení platnom k 4. júnu 2010.

8.5. Žalovaný môže zodpovedať za stav ochrannej hrádze v dimenziách jej pôvodného projektu, úprava ktorej predovšetkým vplyvom klimatických zmien bola plánovaná a následne aj zrealizovaná v zmysle úloh uložených vtedajšiemu ministrovi životného prostredia v časovom úseku po júni 2010. Preto ako ďalší dôvod pre neopodstatnenosť žiadaných nárokov zo strany žalobcov odvolací súd poukazuje na to, že preukázané okolnosti mimoriadnej udalosti, ktorá nastala v dňoch 2. až 4. júna 2010 a mala za následok vyhlásenie mimoriadnej situácie v dôsledku III. stupňa povodňovej aktivity na rieke Topľa, vylučujú zodpovednosť žalovaného podľa § 49 ods. 5 Zákona o vodách.

8.6. O trovách celého konania strán sporu vrátane trov dovolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 255 a nasledujúce CSP.

9. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/ a 2/ (ďalej aj ako „dovolatelia“) dovolanie s poukazom na § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

9.1. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP dovolutelia uviedli, že odvolací súd hodnotil skutkové závery súdu prvej inštancie bez toho, aby vykonal dôkazy, ktoré by boli spôsobilé prijať iné skutkové závery ako súd prvej inštancie. Odvolací súd si urobil nové vlastné skutkové závery na základe správy Mesta Giraltovce a správy ObÚŽP Stropkov a na ich základe potom prijal iný právny záver.

9.2. Okresný súd vychádzal zo skutkového stavu, že žalovaný nenavrhoval žiadne dôkazy preukazujúce jeho liberalizáciu alebo vylučujúcu jeho zodpovednosť, a teda toto nepreukázal. Podľa názoru okresného súdu takéto dôkazy bol povinný sám žalovaný navrhnúť aj preukázať. Žalovaný na toto ani neoznámil žiadne dôkazy, ani žiadnymi dôkazmi nepreukazoval existenciu liberačných dôvodov (bod 20.). Oproti tomu odvolací súd vychádzal z toho, že listinné dôkazy nepotvrdzujú, že žalovaný pri správe toku rieky porušil povinnosti plynúce z ustanovenia § 48 ods. 3 (bod 24.). Ak chcel odvolací súd hodnotiť právne závery prvoinštančného súdu o nepreukázaní predpokladov vylučujúcich zodpovednosť mal mať preukázané, že sú tu konkrétne dôkazy preukazujúce, že došlo k mimoriadnej udalosti, vyhlásenej podľa zákona. Žiadne takéto dôkazy, t. j. rozhodnutie príslušného orgánu o vyhlásení mimoriadnej udalosti, nebolo v konaní preukázané. Za takýto dôkaz nemožno považovať správu Mesta Giraltovce, ani správu ObÚŽP. Odvolací súd takýmto postupom porušil princíp kontradiktórnosti v zmysle čl. 8 - 9 CSP a § 150 - § 151 CSP. Žalovaný ani netvrdil, že jeho zodpovednosť je vylúčená podľa § 49 ods. 5, ani na túto skutočnosť žiadne dôkazy nepredložil.

9.3. Žalobcovia tvrdili aj preukázali svojimi výpoveďami aj výpoveďou svedka U. S., že príčinou vyliatia vody z koryta boli spadnuté stromy v koryte rieky. Žalovaný tvrdil iba to, že dva spadnuté stromy to nemohli spôsobiť. Neuvedol však iné svoje tvrdenie o tom, čo by malo byť príčinou vyliatia vody. Jeho popretie skutkových tvrdení žalobcov preto nemožno považovať za účinné.

9.4. Odvolací súd vo svojom zrušovacom uznesení (str. 6) z 29. marca 2017 zdôraznil potrebu vykonania dokazovania o existencii mimoriadnej udalosti na rieke Topľa. Toto dokazovanie malo preukázať liberalizáciu žalovaného v dôsledku mimoriadnej udalosti. Žalovaný však žiadne dôkazy o vyhlásení mimoriadnej udalosti nepredložil. Dôkazné bremeno o preukázaní tejto skutočnosti mal žalovaný. Aby súd mohol ustáliť skutkový záver o tom, že bola vyhlásená mimoriadna udalosť, mal mať preukázané, že bola v zmysle § 3 ods. 1 zákona č. 42/1994 Zb. vyhlásená podľa tohto zákona. Napriek tomu súd v bodoch 47. - 49. odôvodnil existenciu mimoriadnej udalosti príkazmi o jej vyhlásení, ktoré v spise absentujú, pričom svoje rozhodnutie odôvodnil iba správami Mesta Giraltovce a ObÚŽP Stropkov.

9.5. Povinnosťou súdu bolo vysvetliť v napadnutom rozsudku, z čoho usúdil, že prísl. orgán vyhlásil mimoriadnu udalosť, o akú išlo, pretože zákon pomenúva tieto udalosti rôznymi pojmami, a podľa ktorého zák. ustanovenia, že zo strany žalovaného boli dodržané povinnosti, ktoré mu ukladá Zákon o vodách v § 48 ods. 3. Správa Mesta Giraltovce, ani obvodného úradu nie je dôkazom o tom, že vyhlásenie bolo vykonané prísl. orgánom, pretože z nej vyplýva iba to, že primátor vydal príkaz na

vyhlásenie. Nevyplýva z nej, že primátor vyhlásil mimoriadnu udalosť.

9.6. Povinnosť preukázať vznik mimoriadnej udalosti má povinná žalovaná strana v konaní. Povinnosťou žalovaného bolo zabezpečovať existujúcu protipovodňovú ochranu v takom režime, aby bola funkčná a spôsobilá zabrániť vzniku povodní, avšak nie akýchkoľvek, ale len takých, na ktorých rozsah bola projektovaná, teda správca zodpovedá za existujúci „status quo“ a súčasne je jeho povinnosťou aj pravidelné vyhodnocovanie stavu a navrhovanie opatrení na odstránenie nedostatkov. Porušenie týchto povinností (ako je tvrdené žalobcom) malo za následok vznik zodpovednosti žalovaného za škodu za predpokladu, že škoda bola následkom takého protiprávneho konania. Podľa názoru odvolacieho súdu (bod 24.) listinné dôkazy nepotvrdzujú záver, že žalovaný porušil svoje povinnosti podľa § 48 ods. 3 zák., čo je v rozpore so zisteným stavom prvoinštančným súdom, pričom v odvolacom konaní neboli žalovaným preukázané listinné dôkazy, ktoré by toto vyvrátili.

9.7. Súd pri zisťovaní skutkového stavu o vyhlásení mimoriadnej situácie vychádzal z obsahu správy Mesta Giraltovce za obdobie 17. mája 2010 - 31. augusta 2010 (bod 48.) a z toho ustálil, že 17. mája 2010 bol primátorom vyhlásený III. stupeň povodňovej aktivity a k jeho odvolaniu došlo 18. mája 2010 o 18:00 hod. K pretrhnutiu hrádze došlo dňa 3. júna 2010, preto toto vyhlásenie III. stupňa dňa 17. mája 2010 je pre posúdenie udalostí z 3. júna 2010 irelevantné. V bode 49. konštatuje, že 2. júna 2010 bol primátorom vyhlásený III. stupeň povodňovej aktivity (§ 11 a nasl. zák. č. 7/2010 Z. z.) a primátorom bol vydaný príkaz na vyhlásenie mimoriadnej situácie 3. júna 2010 o 22:00 hod. a 4. júna 2010 bol vydaný primátorom príkaz č. 2 - vyhlásenie mimoriadnej situácie.

9.8. Tieto závery v bode 49. rozsudku urobil zo správy Mesta Giraltovce a tieto majú korešpondovať s obsahom správy ObÚŽP Stropkov, pracovisko Svidník na č. l. 54. Z týchto správ nemožno zistiť, kto a kedy ich spracoval. To, že konštatovaný stav, t. j. vyhlásenie III. stupňa povodňovej aktivity 2. júna 2010, vydanie príkazu na vyhlásenie mimoriadnej situácie 3. júna 2010 o 22:00 hod. boli aj skutočne zákonným spôsobom vyhlásené, nebolo ničím doložené. Ak tieto rozhodnutia boli urobené, mal byť o tom predložený písomný doklad, ktorý o takýchto úkonoch musel byť nesporne vydaný. Príkaz na vyhlásenie mimoriadnej situácie však nie je príkazom o vyhlásení mimoriadnej situácie. Túto má vyhlásiť primátor, pretože je to v zmysle § 15 ods. 1 písm. j) zák. č. 42/1994 Z. z. (pozn. dovolacieho súdu v dovolaní nesprávne uvedený „zák. 49/94 Z. z.“) jeho výlučná kompetencia. Primátor nemá dávať príkaz na jej vyhlásenie, pričom zo správy ani nevyplýva, kto tak mal urobiť a kedy bol príkaz zrealizovaný, t. j. kedy bola mimoriadna situácia vyhlásená a kým. Príkaz č. 2 - vyhlásenie mimoriadnej situácie sa v spise nenachádza.

9.9. Z rozsudku sa nedá zistiť, podľa ktorého zákonného ustanovenia bola primátorom vyhlásená mimoriadna situácia, o akú mimoriadnu situáciu išlo, keďže § 3 ods. 2 zákona č. 43/1994 Z. z. pozná tri mimoriadne udalosti, a teda akým aktom a akým spôsobom bola vyhlásená. Z rozsudku ani nie je zrejmé, či vôbec došlo k vyhláseniu mimoriadnej situácie, pretože vydanie súhlasu na jej vyhlásenie nemožno stotožňovať s vyhlásením. V tejto časti je rozsudok aj nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov.

9.10. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolatelia uviedli nasledovné: pre prípustnosť dovolania proti rozsudku je podstatné to, že nie je identifikovaný právny akt, ktorým primátor využil svoju právomoc vyhlásiť mimoriadnu udalosť a súd vychádzal iba zo správy bez toho, aby porovnal obsah aktu, ktorým bola mimoriadna udalosť vyhlásená, a či v takom prípade, bez poznania obsahu tohto právneho aktu je možné prijať záver o tom, že mimoriadna udalosť bola vyhlásená.

9.11. Dovolací súd by mal posúdiť otázku, či odvolací súd je oprávnený ustáliť skutkový stav a vyvodiť skutkové závery zo Správy o priebehu povodne, v ktorej je obsiahnutá zmienka o mimoriadnej situácii bez toho, aby mal k dispozícii dôkaz právny akt, z ktorého by bolo zrejmé, kto a kedy vyhlásil mimoriadnu situáciu, a tak mohol posúdiť, či boli dodržané právne podmienky na vyhlásenie mimoriadnej situácie, a či bola vyhlásená v súlade so zákonom. Otázka, či pre ustálenie skutkového záveru postačuje iba Správa, alebo je potrebné mať k dispozícii dôkaz o tom, kto a kedy vyhlásil mimoriadnu situáciu, a či sa tak stalo zákonným spôsobom, je otázkou právnou. Až po jej zodpovedaní môže súd prijať určité skutkové závery a ustáliť skutkový stav. Pri posudzovaní tejto otázky súd aplikuje právo, ktoré upravuje kompetencie a spôsob vyhlasovania mimoriadnej situácie. Ak zákon ustanovuje kompetenciu, spôsob a formu vyhlasovania mimoriadnej situácie, na prijaté záveru o jej vyhlásení, preto musí byť preukázané, že bola zákonným spôsobom vyhlásená. Bez tohto zistenia je konštatovanie súdu o

vyhlásení mimoriadnej situácie arbitrárne.

9.12. Dovolatelia navrhli, aby dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil odvolaciemu súdu na nové prejednanie a rozhodnutie.

10. K dovolaniu žalobcov sa žalovaný nevyjadril.

11. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strany zastúpené advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorých neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie žalobcov je potrebné zamietnuť.

12. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane odvolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

13. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 CSP (prípustnosť dovolania pre vadu zmätočnosti) a § 421 CSP (prípustnosť dovolania pre riešenie právnej otázky).

14. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je procesnou povinnosťou dovolateľa v dovolaní uviesť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a náležitým spôsobom označiť dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

15. Dovolatelia vyvodzovali prípustnosť dovolania okrem iného aj z § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15.1. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP je a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15.2. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

15.3. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

16. Žalobcovia v rámci uplatneného odvolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP v dovolaní namietali nedostatky v procese dokazovania (jeho nevykonania a hodnotenia), porušenie princípu kontradiktórnosti konania a zistenia skutkového stavu veci, arbitrárnosť a nedostatočné odôvodnenie

rozsudku odvolacieho súdu.

17. Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že procesný postup odvolacieho súdu hodnotiac ho v celkovom kontexte vrátane procesu dokazovania sa nevymykal zo zákonného rámca CSP a bol vedený spôsobom, ktorým dovolací súd neznemožnil žalobcom realizovať im patriace procesné práva v takej miere, že by tým došlo k porušeniu ich práva na spravodlivý proces.

18. Pokiaľ dovolatelia namietali nesprávny procesný postup odvolacieho súdu v procese dokazovania a nedostatočne zistený skutkový stav, dovolací súd najsôr k dokazovaniu na odvolacom súde považuje za potrebné uviesť, že ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem, odvolací súd na prejednanie odvolania vždy nariadi pojednávanie (§ 385 ods. 1 CSP). Odvolací súd sám zopakuje dokazovanie v potrebnom rozsahu, ak má za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 384 ods. 1 CSP). Odvolací súd môže doplniť dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov navrhnutých stranou, ak ich napriek návrhu strany nevykonal súd prvej inštancie (§ 384 ods. 2 CSP) a tiež za podmienok podľa § 366 CSP (§ 384 ods. 3 CSP). O tom, či je potrebné vo veci zopakovať alebo doplniť dokazovanie, rozhoduje odvolací súd.

18.1. Viazanosť odvolacieho súdu skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP) sa vzťahuje na skutkové zistenia uvedené v odôvodnení rozhodnutia súdu prvej inštancie. Odvolací súd ich môže zmeniť alebo doplniť, prípadne inak modifikovať iba po vykonaní, t. j. po opakovaní alebo doplnení dokazovania. Opakovaním dôkazov vykonaných súdom prvej inštancie sa v zmysle ustanovenia § 384 ods. 1 CSP rozumie opakovanie nie všetkých dôkazov, na ktorých je rozhodnutie odvolacieho súdu založené, ale iba takých dôkazov, o výsledkoch správnosti ktorých má odvolací súd pochybnosti, ide tak o zopakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu (§ 384 ods. 1 CSP in fine).

18.2. V prejednávanej veci dovolací súd predovšetkým akcentuje, že odvolací súd na prejednanie odvolania žalovaného nariadil pojednávanie (16. apríla 2024, na ktorom v zmysle § 385 ods. 1 CSP zopakoval dokazovanie listinnými dôkazmi postupom podľa § 384 ods. 1 CSP, voči čomu strany sporu nemali žiadne námietky, ani návrhy, bod 9. a 20. rozhodnutia odvolacieho súdu). Zároveň na odvolacom pojednávaní (16. apríla 2024) odvolací súd vzhľadom na predmet konania upozornil strany v zmysle § 382 CSP na možnosť použitia aj ustanovení § 49 ods. 5 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení platnom k 4. júnu 2010 v spojení s § 3 ods. 1, 2 zákona č. 42/1994 Z. z. v znení k 4. júnu 2010 a § 11 ods. 1 a ods. 6 zákona č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami v znení platnom k 4. júnu 2010. Súčasne odvolací súd na tomto pojednávaní vyzval strany, aby sa k možnému použitiu uvedených zákonných ustanovení vyjadrili, pričom toto svoje právo strany aj využili (viď zápisnica o pojednávaní na č. l. 271 a nasl.). Odvolací súd týmto procesným postupom vytvoril stranám (aj žalobcom) priestor, aby sa mohli ústne na pojednávaní k meritu veci vyjadriť, aby sa mohli vyjadriť k tvrdeným skutočnostiam a vykonaným dôkazom, prípadne navrhnúť na ich vyvrátenie dôkazy, a aby sa vyjadrili k možnému použitiu vyššie uvádzaných ustanovení a aj k právnym dôsledkom z nich vyplývajúcich.

18.3. Nenáležitá je potom tvrdenie dovolateľov, že odvolací súd rozhodol vo veci na základe nesprávneho procesného postupu v procese dokazovania a neúplných skutkových zistení, ktoré neboli predmetom dokazovania, keď poukazoval, že po rozhodnutí okresného súdu žalovaný nenavrhol žiadne dôkazy preukazujúce liberačné dôvody, či vylučujúce jeho zodpovednosť, a teda podľa dovolateľov toto nepreukázal, pričom odvolací súd oproti rozsudku súdu prvej inštancie vychádzal z toho, že listinné dôkazy nepotvrdzujú, že žalovaný pri správe toku rieky porušil povinnosti plynúce z ustanovenia § 48 ods. 3 (pozri bod 9.2. tohto rozhodnutia). Odvolací súd zopakoval dokazovanie podľa § 204 a § 384 ods. 1 a 2 CSP listinami a v potrebnom rozsahu postupoval v súlade s o zákonným procesným postupom, zásadou kontradiktórnosti konania s cieľom predísť tzv. prekvapivému súdному rozhodnutiu aj aplikáciou § 382 CSP, ktorého účelom je práve predchádzanie vydávaniu prekvapivých rozhodnutí. Ak dovolatelia mienili svojimi námietkami, že rozhodnutie odvolacieho súdu bolo pre nich prekvapivé, dovolací súd uvádza, že odvolací súd nezaložil v podstatnom svoje rozhodnutie na iných, či neúplných skutkových zisteniach, ktoré by nezistil prípadným dokazovaním, keď odvolací súd po vykonanom dokazovaní vec právne posúdil a uzavrel, že v konaní nebolo preukázané konkrétne protiprávne konanie zo strany žalovaného, v príčinnej súvislosti ktorého malo dôjsť k spôsobeniu tvrdenej škody na nehnuteľnostiach v spoluvlastníctve žalobcov 1/ a 2/. Navyše žalovaný poukazoval aj na to, že jeho zodpovednosť nemôže byť daná aj s odkazom na § 49 ods. 5 zákona č. 364/2004 Z. z., v ktorej súvislosti odvolací súd uviedol ako ďalší dôvod pre neopodstatnenosť žiadaných nárokov zo

strany žalobcov pre preukázané okolnosti mimoriadnej udalosti, ktorá nastala v dňoch 2. až 4. júna 2010 a mala za následok vyhlásenie mimoriadnej situácie v dôsledku III. stupňa povodňovej aktivity na rieke Topľa, čo vylučuje zodpovednosť žalovaného podľa § 49 ods. 5 Zákona o vodách.

19. Podľa názoru dovolacieho súdu dovolatelia neopodstatnene v dovolaní spochybňujú vykonané dokazovanie a zistenie skutkového stavu tvrdiac, že k porušeniu práva na spravodlivý proces došlo dokazovaním nedostatočne zopakovaným, bez dôkazov spôsobilých prijať odvolacím súdom iné skutkové závery ako súd prvej inštancie, ich nesprávnym vyhodnotením, a tak nesprávnym zistením skutkového stavu. K čomu dovolací súd pripomína, že dokazovanie je časť civilného súdneho konania, v rámci ktorého si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. V dokazovaní sa súd obmedzuje len na zisťovanie skutkových poznatkov (poznatkov o skutkových okolnostiach, ktoré zakladajú a odôvodňujú prejednávany nárok). Strany boli povinné označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, pričom za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, listiny, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov a právnických osôb, obhliadka a výsluch strán sporu (§ 132 ods. 1 a § 187 ods. 1 a 2 CSP). O tom, ktoré z navrhovaných dôkazov (ale aj tých, ktoré nie sú navrhované) budú vykonané, prípadne akým spôsobom, rozhoduje výlučne súd, a nie strany sporu (§ 185 ods. 1 CSP). Procesné oprávnenie navrhnúť dôkazy žalobcovia v danej veci aj využili, nebolo im odňaté. Pokiaľ odvolací súd nevykonával všetky dôkazy podľa predstáv žalobcov, nešlo o postup vylučujúci žalobcov z realizácie procesného práva, ktoré im Civilný sporový poriadok priznáva. Napokon z bodu 20. rozsudku odvolacieho súdu vyplýva jasne a zreteľne, aké dôkazy odvolací súd vykonával, resp. v akom potrebnom rozsahu odvolací súd zopakoval a doplnil dokazovanie.

19.1. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza (rovnako ako právna úprava Občianskeho súdneho poriadku účinná do 30. júna 2016) zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, vyplývajúcej z ústavného princípu nezávislosti súdov. Táto zásada, vychádzajúca z čl. 15 základných princípov CSP a normatívne rozvinutá v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritórne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (porovnaj Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 729). V prípade nesprávneho hodnotenia dôkazov nejde o dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania podľa § 237 OSP (viď R 42/1993), resp. § 420 písm. f) CSP. Porušením práva na spravodlivý proces nie je iné hodnotenie vykonaných dôkazov súdom, než aké sú predstavy strany (žalobcov), resp. strán sporu.

19.2. Konkrétne k námietke dovolateľov k dokazovaniu a jeho hodnoteniu odvolacím súdom, keď podľa ich názoru rozhodnutie príslušného orgánu o vyhlásení mimoriadnej udalosti nebolo v konaní preukázané, a z a takýto dôkaz nemožno považovať správu Mesta Giraltovce, ani správu ObÚŽP, dovolací súd uvádza, že pokiaľ odvolací súd na to, aby ustálil skutkový stav, ktorý mu umožňuje meritórne rozhodnúť, vykonával (hodnotil) iba časť navrhnutých dôkazov alebo určité dôkazy, ktoré nepovažuje strana z a dostatočné, konal v rámci svojich kompetencií, pričom rozsah vykonaného dokazovania a jeho hodnotenie nie je závislý od vôle sporových strán. V opačnom prípade by okrem iného mohlo dochádzať k rozsiahlym prietahom v konaní, nakoľko by súd nemal oprávnenie odmietnuť ani vykonanie takých dôkazov, ktoré k ustáleniu skutkových okolností prejednávaneho sporu nevedú, dokonca ho maria. Odvolací súd v tejto súvislosti po zopakovaní a doplnení dokazovania v potrebnom rozsahu považoval zistený skutkový stav pre potreby rozhodnutia tohto sporu za dostatočný. Takýto postup súdu je plne v súlade s jeho postavením v civilnom procese. Určujúcim kritériom je v takomto prípade ustálenie skutkového stavu pre rozhodnutie. Pokiaľ odvolaciemu súdu postačovali vykonané dôkazy na rozhodnutie vo veci a mal za to, že ďalšie dôkazy nie sú spôsobilé nastrbiť záver o zamietnutí žaloby, bolo plne v súlade so zákonom i logikou, keď konštatoval, že listinné dôkazy nepotvrdzujú záver, že žalovaný pri správe vodného toku rieky Topľa porušil povinnosti plynúce z § 48 ods. 3 Zákona o vodách, a že by z tohto dôvodu mal zodpovedať za vzniknutú škodu uplatnenú žalobcami (bližšie pozri body 19. až 24. rozhodnutia odvolacieho súdu), že aj porušenie právnej povinnosti si vyžaduje dôkaz o konaní, ktorým bolo porušené právo. Pokiaľ nie je splnený základný predpoklad vzniku zodpovednosti za škodu, pretože nie je preukázaný skutok, ktorý je príčinou vzniku škody, a ktorého sa žalovaný dopustil,

nie je nárok na náhradu škody daný (bližšie pozri body 25. až 28. rozhodnutia odvolacieho súdu). Je tak zjavné, že žalobcovia v konaní existenciu predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu v spore tvrdili (v prvom rade tvrdili porušenie povinnosti, resp. protiprávne konanie žalovaného), avšak ich nepreukázali, čo bolo primárnym dôvodom pre zamietnutie ich žaloby (bližšie pozri body 29. až 37. rozhodnutia odvolacieho súdu). Podstatou inštitútov bremena tvrdenia a dôkazného bremena procesnej strany je tvrdiť a preukázať svoj nárok, pričom ale o tom, či niektorý dôkaz je relevantný k posúdeniu podstaty veci, je plne v súlade s podstatou civilného procesu vecou posúdenia konajúceho súdu a nie strany konania.

20. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na už dávnejšiu judikatúru najvyššieho súdu (R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000) a ďalšiu na ňu nadväzujúcu rozhodovaciu prax najvyššieho súdu (pozri rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017, 9CdoPr/8/2023), ktorá nepovažovala prípadnú neúplnosť, či nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov bez ďalšieho za dôvod zakladajúci tzv. zmätočnosťnú vadu konania. Aj aktuálne podľa CSP platí, že dôvodom zakladajúcim zmätočnosťnú vadu podľa § 420 písm. f) CSP nie je nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. Súlad tohto právneho názoru s ústavou posudzoval ústavný súd a nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020).

21. Dovolací súd vo svojej rozhodovacej praxi už konštantne pripomína, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

22. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak dovolanie na takých argumentoch nestálo a dovolací súd ex officio (z úradnej povinnosti) dané vady sám nevyhľadáva.

22.1. O vadách v procese dokazovania možno hovoriť vtedy, ak súd vychádzal pri rozhodnutí zo skutočnosti, pre ktorú nie je z vykonaných dôkazov podklad, alebo ak považoval určitú skutočnosť za základ svojho rozhodnutia úplne inak, ako vyplýva z vykonaného dokazovania, prípadne ak nezistil určitú podstatnú skutočnosť, ktorá bez ďalšieho z vykonaného dokazovania vyplýva. V danom prípade dovolací súd takéto vady v procese dokazovania nezistil.

22.2. Podstata sporu spočívala v tom, že žalobcovia 1/ a 2/ si uplatnili voči žalovanému nárok na náhradu škody, ktorý nárok súd prvej inštancie posúdil ako daný titulom zodpovednosti žalovaného podľa § 420 OZ za nesplnenie povinnosti podľa § 48 ods. 3 a 4 Zákona o vodách, ale aj za nesplnenie prevenčnej povinnosti podľa § 415 OZ. S uvedeným sa odvolací súd nestotožnil a po vykonanom dokazovaní v potrebnom rozsahu a postupe podľa § 382 CSP dospel k záveru o zmene rozsudku súdu prvej inštancie podľa § 388 CSP tak, že žalobu ako nedôvodnú zamietol z dôvodov uvádzaných v rozsudku odvolacieho súdu. So skutkovými a právnymi závermi odvolacieho súdu sa dovolatelia ako neúspešná strana v spore nestotožňujú a namietajú porušenie ich práva na spravodlivý proces, pričom prezentujú vlastné hodnotenie dôkazov a z toho vyplývajúci opozitný skutkový a právny záver o dôvodnosti nimi uplatneného nároku s akcentom na posúdenie zodpovednosti za škodu žalovaného vyplývajúcej podľa nich z porušenia povinnosti žalovaného pri správe vodného toku tvrdiac, že žalovaný nepreukázal na svoju obranu okolnosti vylučujúce jeho zodpovednosť, k čomu dovolací súd poznamenáva, že samotným rozhodnutím súdu a právnym posúdením sporu súdom totiž nemôže dôjsť k porušeniu práva na spravodlivý proces, pretože sa tým strane sporu neznemožňuje realizovať jej

procesné oprávnenia v priebehu konania pred súdom.

22.3. Právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom strany sporu, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strany sporu vrátane ich dôvodov a námietok (porovnaj II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010). Dovolací súd v tejto súvislosti akcentuje podstatu sporového konania, v ktorom vždy proti sebe stoja dve strany, ktorých tvrdenia a záujmy sú v zásade protichodné, úloha súdu je práve v tom, aby na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru o (ne)pravdivosti tvrdení tej-ktorej strany a prijal právne závery tomu zodpovedajúce. Je teda zrejmé, že jedna strana v spore musí byť vždy tou neúspešnou. Podstata dovolania a jeho dôvodov nemôže byť založená na samotnej skutočnosti neúspechu v konaní a na argumentácii, že súdy mali považovať tvrdenia neúspešnej strany za pravdivé a relevantné. Podľa názoru dovolacieho súdu námietka dovolateľov predstavuje ich prostý nesúhlas s vyhodnotením dôkazov a vykonaným dokazovaním vôbec a prijatými skutkovými závermi, keď dovolatelia bez ďalšieho sa nestotožňujú hlavne s právnym záverom odvolacieho súdu, že neboli splnené zákonné podmienky na uplatnenie nároku na náhradu škody, keď v konaní nebolo preukázané protiprávne konanie zo strany žalovaného (bližšie bod 37. rozsudku odvolacieho súdu) a ako ďalší dôvod pre neopodstatnenosť nárokov žalobcov preukázanie okolností mimoriadnej udalosti (v dňoch 2. až 4. júna 2010) s následkom vyhlásenia mimoriadnej situácie (bod 51. rozsudku odvolacieho súdu), čo vylučuje zodpovednosť žalovaného podľa § 49 ods. 5 Zákona o vodách, ktorý právny záver nepredstavuje zmätočnosťnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

23. Dovolatelia s námietkou nedostatkov v procese dokazovania spájali a j porušenie princípu kontradiktórnosti konania, keď podľa ich názoru žalovaný ani netvrdil, že jeho zodpovednosť je vylúčená podľa § 49 ods. 5 vodného zákona a neuviedol tvrdenia o tom, čo malo byť príčinou vyliatia vody a jeho popretie skutkových tvrdení žalobcov preto nemožno považovať za účinné.

23.1. Odvolací súd v bode 46. rozsudku konštatoval, že vychádzajúc z obsahu spisu je zrejmé, že žalovaný od začiatku tohto konania popieral porušenie jemu určených povinností v súvislosti so správou vodného toku rieky Topľa a navyše v tejto súvislosti poukazoval aj na to, že jeho zodpovednosť nemôže byť aj s odkazom na spomínané ustanovenie § 49 ods. 5 zákona č. 364/2004 Z. z. (č. I. 30).

23.2. Podľa § 151 ods. 1 a 2 CSP skutkové tvrdenia strany, ktoré protistrana výslovne nepoprela, sa považujú za nesporné. Ak strana poprie skutkové tvrdenia, ktoré sa týkajú jej konania alebo vnímania, uvedie vlastné tvrdenia o predmetných skutkových okolnostiach, inak je popretie neúčinné. K tomu možno uviesť, že výslovné popretie skutkových tvrdení môže mať podobu (i) vyhlásenia, že konkrétne skutkové tvrdenie protistrany nie je pravdivé, (ii) predloženia iného skutkového tvrdenia o konkrétnych skutkových okolnostiach alebo (iii) kombinácie predchádzajúcich.

23.3. Vo väzbe na vyššie uvádzanú námietku žalobcov dovolací súd posudzoval prípadné ne/dodržanie princípu kontradiktórnosti a s tým súvisiaci ne/správny procesný postup odvolacieho súdu. K čomu dovolací súd poukazuje už na konanie pred súdom prvej inštancie a na vyjadrenie žalovaného z 20. septembra 2010 na č. I. 30 v znení: „V tejto súvislosti je jednoznačne preukázané, že vzniknutá škoda bola spôsobená mimoriadnou udalosťou.. na vzniknutú situáciu a v súlade s ustanovením § 49 ods. 5 vodného zákona č. 364/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov nie je daná naša zodpovednosť za spôsobenú škodu.“ alebo na Záverečné vyjadrenie žalovaného zo 14. mája 2012 (č. I. 59 spisu) v znení: „Pri nespornej existencii uvedenej mimoriadnej udalosti je v zmysle už viackrát citovaného ustanovenia § 49 ods. 5 vodného zákona vylúčený vznik akejkoľvek povinnosti žalovaného ako správcu vodného toku k náhrade škody.“ V rozpore s uvedeným vyznieva vyššie uvedené tvrdenie dovolateľov, že žalovaný nepoprel skutkové tvrdenia žalobcov a netvrdil, že je vylúčená jeho zodpovednosť podľa § 49 ods. 5 vodného zákona. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP spočívajúcu v porušení princípu kontradiktórnosti konania nezistil.

24. Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že také pochybenia súdov v procese dokazovania, ktoré by znamenali porušenie práva dovolateľov na spravodlivý súdny proces v zmysle § 420 písm. f) CSP z obsahu spisu vrátane rozsudku odvolacieho súdu nevyplývajú, preto ich dovolanie v tejto časti ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP odmietol.

25. K námietke nedostatočného odôvodnenia (nepreskúmateľnosti) a arbitrárnosti rozsudku odvolacieho súdu dovolací súd odkazuje na judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), ktorý vo viacerých svojich rozhodnutiach, aktuálne napr. v uznesení sp. zn. III. ÚS 44/2022 z 27. januára 2022 uviedol, že arbitrárnosť sa v zásade môže prejavovať v dvoch podobách. Procesná

arbitrárnosť je hrubým alebo opakovaným porušením zásadných ustanovení právnych predpisov upravujúcich postup orgánu verejnej moci, hmotnoprávna (meritórna) arbitrárnosť sa prejavuje ako extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie veci a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012). Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že arbitrárnosť (i zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí) všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prejednávaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (napr. IV. ÚS 115/03). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak sa zistí taká interpretácia a aplikácia právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

26. K námietkam dovolateľov týkajúcim sa nedostatkov odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu treba uviesť, že právo na istú kvalitu súdneho konania, ktorého súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), aj z rozhodnutí ústavného súdu vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, Séria A, č. 254-B, str. 49, § 30).

27. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak je nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

28. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 393 CSP, je nepreskúmateľné.

29. K dovolacej námietke týkajúcej sa nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu

dovolací súd vo väzbe na body 25. až 28. tohto rozhodnutia môže len konštatovať, že v posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil uvedenú procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd po oboznámení sa s obsahom spisového materiálu a preskúmaní rozsudku odvolacieho súdu dospel k záveru, že jeho odôvodnenie nevybočuje z limitov spravodlivého procesu, je dostatočné a zrozumiteľné, konzistentné a spätne preskúmateľné.

29.1. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP a § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok, vykazuje logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania a nemožno ho považovať za neodôvodnené, či arbitrárne (svojvoľné). Dovolací súd nezistil, že by v danej veci išlo o takýto prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 393 ods. 2 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva žalobcov na spravodlivý proces. Odvolací súd odôvodnil zamietajúci výrok svojho rozhodnutia spôsobom zodpovedajúcim zákonu.

29.2. V dôvodoch svojho rozhodnutia odvolací súd uviedol, ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokúvanej veci, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu (body 9. až 52.), nevyplýva nedostatočnosť, či nepresvedčivosť, ani absencia o podstatných skutkových a právnych záveroch, či taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Odvolací súd uviedol, čo je predmetom konania, aké skutočnosti tvrdili sporové strany, z ktorých vykonaných dôkazov vychádzal, ako ich vyhodnotil, aký skutkový a právny záver prijal, pričom jasne a zrozumiteľne vysvetlil, ktoré skutočnosti vzal za preukázané, teda z akého skutkového stavu veci vychádzal, ktoré ustanovenia zákona aplikoval a ako vec právne posúdil, zároveň sa vysporiadal s podstatnými vyjadreniami a námietkami strán konania. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie dostatočne a náležite neodôvodnil.

29.3. Konkrétne pokiaľ dovolatelia namietali nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu, ktorá spočívala najmä v tom, že nie je jasné, ako odvolací súd dospel k záveru o vyhlásení mimoriadnej udalosti na rieke Topľa, keď podľa ich názoru z rozsudku s a nedá zistiť, podľa ktorého zákonného ustanovenia bola primátorom vyhlásená mimoriadna situácia, o akú mimoriadnu situáciu išlo, a či vôbec došlo k vyhláseniu mimoriadnej situácie, poukazuje dovolací súd na odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu v znení: „K ďalšej povodni došlo dňa 02. 06. 2010, kedy bol primátorom mesta Giraltovce o 05:00 hod. vyhlásený III. stupeň povodňovej aktivity - najväčšie ohrozenie povodňou (§ 11 a nasledujúce zákona č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami). Dôvodom podľa správy bolo opätovné stúpanie vody na rieke Topľa a Radomka. Keďže zrážky neustávali, čo viedlo k ďalšiemu zosuvu svahu v areáli základnej školy, ktorý začal ohrozovať aj rodinné domy na ulici Kapitána Nálepku v Giraltovciach, primátorom mesta bol vydaný príkaz na vyhlásenie mimoriadnej situácie dňa 03. 06. 2010 o 22:00 hod. Dňa 04. 06. 2010 bol primátorom Mesta Giraltovce vydaný príkaz č. 2 - vyhlásenie mimoriadnej situácie a evakuácia občanov ako aj pracovníkov vo firmách okolo rieky Topľa a evakuovaní boli aj obyvatelia domov z ulice Prešovskej. Okolo 18:00 hod. došlo k preliatiu a pretrhnutiu navýšenej hrádze na rieke Topľa, v dôsledku čoho došlo k záplave aj bývalých priestorov Kožiarskych závodov v Giraltovciach (nehnutelný majetok v spoluvlastníctve žalobcov 1/ a 2/). Tieto závery korešpondujú aj s obsahom správy Obvodného úradu životného prostredia Stropkov, pracovisko Svidník (č. l. 54). (bod 49. odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu). Odvolací súd na základe takto predložených listinných dôkazov nemal žiadne pochybnosti o tom, že v Meste Giraltovce v spomínanom období v súvislosti s povodňovou aktivitou rieky Topľa skutočne došlo k vyhláseniu mimoriadnej situácie tak, ako to predpokladá § 3 a nasledujúce zákona č. 42/1994 Z. z. v znení platnom k 04. 06. 2010. (bod 50. odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu). Z uvedeného je podľa názoru dovolacieho súdu dostatočne zrejmé, že v posudzovanom spore neboli pochybnosti o vzniku mimoriadnej udalosti spočívajúcej v stúpaní vody na rieke Topľa a Radomka v dôsledku pretrvávajúcich dažďov, na základe čoho došlo k vyhláseniu mimoriadnej situácie, a to dňa 2. júna 2010 vyhlásený III. stupeň povodňovej aktivity, ktorý nebol zrušený pre deň 3. júna 2010, primátorom Mesta Giraltovce bol vydaný príkaz na vyhlásenie mimoriadnej situácie dňa 3. júna 2010 a dňa 4. júna 2010. Dovolací súd vzhľadom na namietané môže len konštatovať, že odvolací súd sa dostatočným a zrozumiteľným spôsobom

vysporiadal s predmetnou námietkou a za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľov, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je tento prípad.

30. V reakcii na dovolacie argumenty žalobcov dovolací súd uzatvára, že žalobcovia neopodstatnene namietali arbitrážnosť a nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu a z tohto dôvodu porušenie ich práva na spravodlivý proces. Skutočnosť, že dovolatelia sa s názorom odvolacieho súdu nestotožnili, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrážnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP tak nemožno považovať to, že súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľov. Žalobcovia preto neopodstatnene namietajú existenciu tejto vady v zmysle § 420 písm. f) CSP.

31. Z dôvodov vyššie uvedených dovolací súd môže len konštatovať, že dovolanie žalobcov namietajúcich vadu podľa § 420 písm. f) CSP spočívajúcu v nepreskúmateľnosti a arbitrážnosti rozsudku odvolacieho súdu je síce v tejto časti prípustné, ale nie je dôvodné.

32. Dovolatelia v dovolaní vymedzili prípustnosť svojho dovolania aj s poukazom na § 421 ods. 1 písm. b) CSP ohľadom nesprávneho vyriešenia nasledujúcej otázky: „či odvolací súd je oprávnený ustáliť skutkový stav a vyvodiť skutkové závery zo Správy o priebehu povodne, v ktorej je obsiahnutá zmienka o mimoriadnej situácii bez toho, aby mal k dispozícii dôkaz právny akt, z ktorého by bolo zrejmé, kto a kedy vyhlásil mimoriadnu situáciu a tak mohol posúdiť, či boli dodržané právne podmienky na vyhlásenie mimoriadnej situácie, a či bola vyhlásená v súlade so zákonom.“

33. Podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

34. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

35. Na to, aby dovolací súd mohol pristúpiť k meritórnemu dovolaciemu prieskumu rozhodnutia odvolacieho súdu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v § 431 až § 435 CSP.

36. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním (ďalej aj „kľúčová otázka“). Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť, príp. aj dôvodnosť dovolania).

37. Dovolací súd sa preto najskôr zaoberal tým, či sú splnené tieto predpoklady prípustnosti dovolania, a to najmä z hľadiska, či žalobcovia v podanom dovolaní vôbec nastolili právnu otázku, resp. nimi nastolená právna otázka je taká otázka, ktorú odvolací súd riešil, na jej riešení založil svoje rozhodnutie a dovolací súd sa zároveň ešte touto právnou otázkou vo svojej rozhodovacej praxi nezaoberal (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP).

38. Podľa názoru odvolacieho súdu dovolateľmi formulovaná právna otázka v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP nespĺňa kritérium prípustnosti, pretože opomína základné závery rozhodujúce pre právne úvahy odvolacieho súdu. V danom prípade podstata sporu spočívala na preukázaní existencie zodpovednostného právneho vzťahu medzi stranami sporu (preukázanie konkrétneho protiprávneho

konania zo strany žalovaného v príčinnej súvislosti so spôsobenou žalobcami 1/ a 2/ tvrdenou škodou na ich nehnuteľnostiach) a vzniku povinnosti žalovaného na náhradu škody voči žalobcom. Odvolací súd sa tak zameriaval na skúmanie podmienok/predpokladov právnej zodpovednosti medzi stranami sporu, či sú žalobcovia nositeľmi tohto práva oproti povinnosti žalovaného, pričom dospel k záveru, že neboli splnené zákonné podmienky na uplatnenie nároku na náhradu škody, keď v konaní nebolo preukázané protiprávne konanie zo strany žalovaného (bližšie bod 37. rozsudku odvolacieho súdu), čo bol primárny dôvod zamietnutia žaloby žalobcov. Odvolací súd pre neopodstatnenosť nárokov žalobcov navyše s ohľadom na námietku žalovaného o vylúčení jeho zodpovednosti (§ 49 ods. 5 Zákona o vodách) uviedol aj ďalší dôvod, a to preukázanie okolností mimoriadnej udalosti (v dňoch 2. až 4. júna 2010) s následkom vyhlásenia mimoriadnej situácie (bod 51. rozsudku odvolacieho súdu) a tým vylúčením zodpovednosti žalovaného podľa § 49 ods. 5 Zákona o vodách. Žalobcovia s týmito závermi odvolacieho súdu nesúhlasia, osobitne majú výhrady voči ďalšiemu dôvodu zamietnutia ich žaloby, a to preukázanej okolnosti mimoriadnej udalosti (v dňoch 2. až 4. júna 2010) s následkom vyhlásenia mimoriadnej situácie, čo spochybňujú a pýtajú sa na oprávnenie odvolacieho súdu pri obstarávaní a ustálení skutkových záverov a skutkového stavu vrátane hodnotenia dôkazu (jeho relevancie) Správy o priebehu povodne a z nej vyplývajúcu mimoriadnu situáciu (...).

38.1. Z uvedeného je tak zjavné, že nosnou argumentáciou žalobcov pri formulovaní právnej otázky podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP bolo spochybňovanie skutkových záverov odvolacieho súdu a podsúvanie úvah o význame dôkazu (právneho aktu) a z neho plynúcich podmienok pre relevantné vyhlásenie mimoriadnej situácie, ktoré argumenty dovolateľov pretavené do nastolenej otázky indikujú, že dovolatelia vo svojej podstate namietali voči skutkovým zisteniam odvolacieho súdu, ktoré dovolací súd nie je oprávnený preskúmať a ani formulovať nové skutkové závery, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie (porovnaj § 442 CSP). Dovolací súd nie je treťou inštanciou, primárne je súdom právnym, nie skutkovým, a preto sa ním nemožno domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie a ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania (pozri Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 432).

38.2. Ak dovolatelia namietajú nesprávnosť skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov odvolacím súdom, touto nesprávnosťou nie je možné odôvodniť dovolanie, ktorého prípustnosť dovolatelia vyvodzujú z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

39. Dovolací súd tak konštatuje, že dovolatelia v súvislosti s dovolacím dôvodom uvedeným v § 421 ods. 1 písm. b) CSP neformulovali a nekonkretizovali žiadnu relevantnú právnu otázku.

39.1. Dovolací súd podotýka, že pre záver o tom, či ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej a pre posúdenie prípustnosti dovolania, nie je rozhodujúci subjektívny názor sporovej strany, že daná právna otázka je podľa nej rozhodujúca. Právna otázka, ktorú má dovolací súd v o svojom rozhodnutí riešiť, musí byť kľúčová pre rozhodnutie vo veci samej, t. j. musí ísť o otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení primárne spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu v merite sporu. To znamená, že dovolací súd nemôže riešiť skutkové otázky, ani hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie a ani otázky, ktoré vôbec nesúvisia s rozhodovaným sporom. Sama polemika dovolateľov s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. b) CSP a § 432 ods. 2 CSP.

40. Dovolací súd tak uzavrel, že dovolatelia právnu otázku relevantnú z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b) CSP nevymedzili zákonným spôsobom, teda dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP, preto dovolací súd ich dovolanie v tejto časti ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. f) CSP bez toho, aby sa zaoberal jeho dôvodnosťou.

41. Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcov ohľadom namietanej vady podľa § 420 písm. f) CSP je síce v časti prípustné, ale nie je dôvodné, v časti je neprípustné a ohľadom namietajúceho nesprávneho právneho posúdenia sporu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP je neprípustné. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dovolanie ako celok zamietol (§ 448 CSP).

42. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta

druhá CSP), avšak v danej veci dodáva, že v dovolacom konaní vznikol žalovanému zásadne nárok na náhradu trov dovolacieho konania v zmysle § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP. Žalovaný v dovolacom konaní ale bol nečinný, trovy dovolacieho konania si neuplatnil a z obsahu spisu vyplýva, že mu trovy dovolacieho konania nevznikli, preto v súlade so svojou judikatúrou dovolací súd rozhodol o trovách dovolacieho konania žalovaného tak, že mu nárok na ich náhradu nepriznal (R 72/2018).

43. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.